

Gabriela Karpowicz, Natalia Kocon, Matylda Staszak

Uniwersytet Warszawski

Analiza preferencji językowych w zakresie stosowania terminów *outbreak*, *pandemic*, *epidemic* i *crisis* w wybranych rozporządzeniach unijnych związanych z COVID-19

Streszczenie

Pojawienie się wirusa SARS-CoV-2 i jego nagłe rozprzestrzenianie się na całym świecie doprowadziło dnia 11 marca 2020 r. do zaklasyfikowania obecnej sytuacji epidemiologicznej przez WHO (World Health Organization, pl. Światowa Organizacja Zdrowia) jako pandemii. Sytuacja ta zmusiła władze państw całego świata oraz instytucje międzynarodowe do wprowadzenia w trybie pilnym nowej terminologii w wielu obszarach języka. W języku prawnym do użytku weszło szereg nowych terminów ściśle związanych z pandemią wywołaną przez wirus SARS-CoV-2. Niekiedy były to terminy nowe, a w niektórych przypadkach nadawano nowe znaczenie już istniejącemu słowu, co powiększało liczbę terminów w bazie lub też rozszerzało pole semantyczne terminu. Nowe terminy zostały opublikowane w unijnej bazie terminologicznej IATE (Interactive Terminology for Europe, pl. Interaktywna Terminologia dla Europy) jako oddzielna baza danych w celu zgromadzenia, ujednolicenia i rozpowszechnienia terminologii związanej z pandemią, używaną przez instytucje oraz agencje wyspecjalizowane UE. Niniejszy projekt, bazujący na artykule autorstwa Rebekki S.B. Fischer (2020) ma na celu zbadanie czy w anglojęzycznych wersjach rozporządzeń unijnych terminy *outbreak*, *epidemic*, *pandemic* oraz *crisis* używane są według określonego schematu oraz czy ich użycie zmieniało się w czasie wraz z rozwojem sytuacji epidemicznej na świecie. Celem badania jest również analiza kontekstu, w jakim występują terminy *outbreak*, *epidemic*, *pandemic* i *crisis* oraz kolokacje tych terminów w badanych rozporządzeniach. Badanie zostało przeprowadzone metodą analizy manualnej na próbce czterech rozporządzeń unijnych, które weszły w życie od marca 2020 do kwietnia 2021 r. Wyniki zostały przedstawione w formie wykresów. Ze względu na małą próbę badawczą nie odnotowano żadnych wyraźnych

tendencji, choć można przyjąć pewne hipotezy co do częstotliwości występowania badanych terminów.

Słowa kluczowe: *outbreak, pandemic, crisis, epidemic*, pandemia, rozporządzenie unijne, COVID-19, IATE

1. Wstęp

Celem prezentowanego badania była analiza użycia trzech terminów (*outbreak, epidemic, pandemic*) w wybranych rozporządzeniach unijnych, opublikowanych po pojawieniu się zagrożenia związanego z wirusem SARS-CoV-2. W trakcie wstępnej analizy rozporządzeń do badania włączony został również termin *crisis*, gdyż zaobserwowano wysoki stopień jego łączliwości z terminem *COVID-19*.

2. Uzasadnienie badania i tekst źródłowy

Punktem wyjścia dla opisywanego badania był projekt stworzony w ramach zajęć z przekładu specjalistycznego w Instytucie Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego, który dotyczył nacechowania emocjonalnego terminologii związanej z pandemią SARS-CoV-2 opublikowanej w bazie IATE. W trakcie przygotowywania projektu wykorzystano artykuł autorstwa Rebekki S.B. Fisher pt. *What's the difference between pandemic, epidemic and outbreak?* opublikowany w marcu 2020 r. Treść artykułu dotyczyła różnic znaczeniowych pomiędzy terminami *pandemic, epidemic* oraz *outbreak*.

W swoim artykule Fischer za czynnik różnicujący poszczególne terminy uznała skalę zjawiska opisywaną w definicji. Autorka opierała się na definicjach znajdujących się na stronie internetowej Światowej Organizacji Zdrowia oraz na swoim wieloletnim doświadczeniu zawodowym jako epidemiolog. Termin *outbreak* opisano jako „*small, but unusual*” (pl. mały, ale nietypowy), *epidemic* jako „*bigger and spreading*” (pl. większy i rozprzestrzeniający się), zaś *pandemic* jako „*international and out of control*” (pl. międzynarodowy i poza kontrolą).

Nietrudno dostrzec, że w porównaniu z definicjami znajdującymi się w bazie IATE definicje z artykułu Fisher są stosunkowo krótsze i mniej precyzyjne, a przy tym nie zawierają specjalistycznej terminologii. Może to wynikać z faktu, że artykuł został napisany z myślą o odbiorcach nieposiadających specjalistycznej wiedzy medycznej. Baza IATE to z kolei zbiór terminów stworzony dla szerokiego grona specjalistów, opracowywany przez instytucje Unii Europejskiej w celu standaryzacji terminologii w obrębie właśnie tych instytucji.

Tabela 1. Definicje terminów *outbreak*, *epidemic* i *pandemic*

Termin	Definicja z artykułu	Definicja z bazy IATE
Outbreak	small, but unusual	excess of disease cases compared to what would be normally expected in a population; źródło: Porta, M. (ed. 6), <i>A Dictionary of Epidemiology</i> , Oxford University Press, 2008.
Epidemic	bigger and spreading	sudden outbreak of infectious disease that spreads rapidly through the population, affecting a large proportion of people; źródło: Law J., Martin E. (ed.), <i>Concise Medical Dictionary</i> , Oxford University Press, 2014.
Pandemic	international and out of control	epidemic occurring worldwide or over a very wide area, crossing international boundaries, and usually affecting a large number of people; źródło: Porta, M. (ed.), <i>A Dictionary of Epidemiology</i> , Oxford University Press, 2008.

Warto również zauważyć, że definicje w artykule Fischer są od siebie niezależne, tzn. żaden z terminów nie występuje w definicji innego, jednak ich pola semantyczne są ze sobą powiązane – mowa o podobnym zjawisku, ale o różnej skali jego nasilenia. Z kolei definicje cytowane w bazie IATE i pochodzące z różnych źródeł wykazują pewne współzależności:

- a. Termin *epidemic* zdefiniowano jako „sudden *outbreak*”
- b. Termin *pandemic* zdefiniowano jako „*epidemic* occurring worldwide”

Patrząc na definicje znajdujące się w bazie IATE, można zaobserwować, że terminy *outbreak*, *epidemic* oraz *pandemic*, poprzez wzajemne powiązania definicyjne, obrazują zmiany w zakresie rozprzestrzeniania się choroby i powiększania się obszaru, na którym występuje.

3. Dobór materiału

Pandemia COVID-19 jest na tyle nowym zjawiskiem, że literatura specjalistyczna dotycząca tej tematyki nie jest jeszcze rozbudowana. Badanie będące przedmiotem obecnego artykułu wpisuje się jednak w pewien trend, jakim jest analiza wpływu pandemii na językowy obraz świata. Opublikowane do tej pory artykuły dotyczą m.in. kwestii leksykalnych (Kosmalska 2020; Kuligowska 2020), tłumaczeniowych (Tomaszewska i Zawadzka-Palucka 2020) lub też analizy wpływu pandemii na przekazy medialne (też Kosmalska 2020; Makowska 2021).

W badaniu poddano analizie ręcznej rozporządzenia unijne, które zostały wybrane ze względu na ich charakter prawny oraz funkcję. Rozporządze-

nia są aktami prawa pochodnego Unii Europejskiej, które od momentu wejścia w życie mają zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich i stosowane są w całości. Ze względu na ogólnoświatowy charakter pandemii COVID-19 należało więc wybrać takie unijne akty prawne, których adresatami jest jak największa liczba podmiotów. W kwestii wyboru odpowiedniej wersji językowej rozporządzeń zdecydowano się na angielską wersję językową, ze względu na fakt, że artykuł, na którym bazowały autorki dotyczył właśnie anglojęzycznych terminów *pandemic*, *epidemic* oraz *outbreak*. Kolejnym kryterium dotyczącym wyboru języka rozporządzeń była jego biegła znajomość przez wszystkie autorki pracy. Inne urzędowe języki unijne nie spełniały tego kryterium. Ponadto podczas analizy treści badanych rozporządzeń zauważono, że termin *crisis* bardzo często występuje w bezpośrednim sąsiedztwie nazwy jednostki chorobowej lub przy określeniu sytuacji epidemiologicznej. W związku z powyższym termin *crisis* został włączony do dalszych analiz, chociaż *de facto* nie jest to termin, który pojawia się w materiale referencyjnym (patrz artykuł Fisher), a jego prototypowe znaczenie nie jest powiązane z epidemiologią. Na potrzeby badania przez termin *crisis* autorki rozumieją, co następuje:

an unstable or crucial time or state of affairs in which a decisive change is impending (pl: niestabilny lub kluczowy okres czasu lub stan rzeczy, w którym ma nastąpić decydująca zmiana; źródło: Merriam Webster Dictionary).

Materiał empiryczny wybrano spośród 22 rozporządzeń unijnych opublikowanych w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej od marca 2020 r. do kwietnia 2021 r. zawierających w tytule termin *COVID-19*. Kolejnym kryterium doboru była długość rozporządzeń. Autorki badania przyjęły, że ze względu na ograniczenia czasowe i duże rozbieżności w objętości treściowej dokumentów, długość rozporządzeń wybranych do badania miała mieścić się w przedziale od pięciu do dziesięciu stron. Zdecydowano się również na analizę w ujęciu diachronicznym, by ukazać zmiany w używaniu terminów na przestrzeni czasu i wraz z rozwojem sytuacji epidemicznej. W procesie doboru materiału odrzucono 18 rozporządzeń, a do analizy ostatecznie wybrano 4 dokumenty. Rozporządzenia dotyczyły różnych dziedzin, gdyż szerokie spektrum tematyczne mogłoby potencjalnie wpłynąć na częstotliwość występowania terminów. Ostatecznie do badania wybrano następujące rozporządzenia unijne:

- a. REGULATION (EU) 2020/558 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 April 2020 amending Regulations (EU) No 1301/2013 and (EU) No 1303/2013 as regards specific measures to provide exceptional flexibility for the use of the European Structural and Investments Funds in response to the **COVID-19 outbreak**

- (pl: ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2020/558 z dnia 23 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1301/2013 i (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do szczególnych środków zapewniających wyjątkową elastyczność na potrzeby wykorzystania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w odpowiedzi na epidemię COVID-19)
- b. REGULATION (EU) 2020/1042 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 15 July 2020 laying down temporary measures concerning the time limits for the collection, the verification and the examination stages provided for in Regulation (EU) 2019/788 on the European citizens' initiative in view of the **COVID-19 outbreak**
(pl: ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2020/1042 z dnia 15 lipca 2020 r. ustanawiające środki tymczasowe dotyczące terminów mających zastosowanie do etapów zbierania, weryfikacji i badania przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2019/788 w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej w związku z wystąpieniem epidemii COVID-19)
- c. COUNCIL REGULATION (EU) 2020/2094 of 14 December 2020 establishing a European Union Recovery Instrument to support the recovery in the aftermath of the **COVID-19 crisis**
(pl: ROZPORZĄDZENIE RADY (UE) 2020/2094 z dnia 14 grudnia 2020 r. ustanawiające Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19)
- d. REGULATION (EU) 2021/250 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 16 February 2021 amending Council Regulation (EEC) No 95/93 as regards temporary relief from the slot utilisation rules at Union airports due to the **COVID-19 crisis**
(pl: ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/250 z dnia 16 lutego 2021 r. rozporządzenie Rady (EWG) nr 95/93 w odniesieniu do tymczasowego złagodzenia zasad wykorzystywania czasów na start lub lądowanie w portach lotniczych Unii w związku z kryzysem związanym z COVID-19)

Skutki wybuchu pandemii COVID-19 miały wpływ nie tylko na Europę i organy Unii Europejskiej, ale również na organy innych organizacji międzynarodowych, takich jak na przykład WHO, które jako pierwsze zakwalifikowało ten kryzys jako pandemię. Dlatego też zdecydowano się na włączenie do badania fragmentów oświadczenia ogłoszonego przez dyrektora generalnego

WHO Tedhosa Adhanoma dnia 11 marca 2020 r. dotyczące ówczesnej sytuacji związanej z rozprzestrzenianiem się wirusem SARS-CoV-2.

Wybrane fragmenty oświadczenia dyrektora generalnego WHO:

OŚWIADCZENIE ŚWIATOWEJ ORGANIZACJI ZDROWIA (WHO),
11 MARCA 2020

(...)

WHO has been assessing this **outbreak** around the clock and we are deeply concerned both by the alarming levels of spread and severity, and by the alarming levels of inaction.

We have therefore made the assessment that COVID-19 can be characterized as a **pandemic**.

Pandemic is not a word to use lightly or carelessly. It is a word that, if misused, can cause unreasonable fear, or unjustified acceptance that the fight is over, leading to unnecessary suffering and death.

(...)

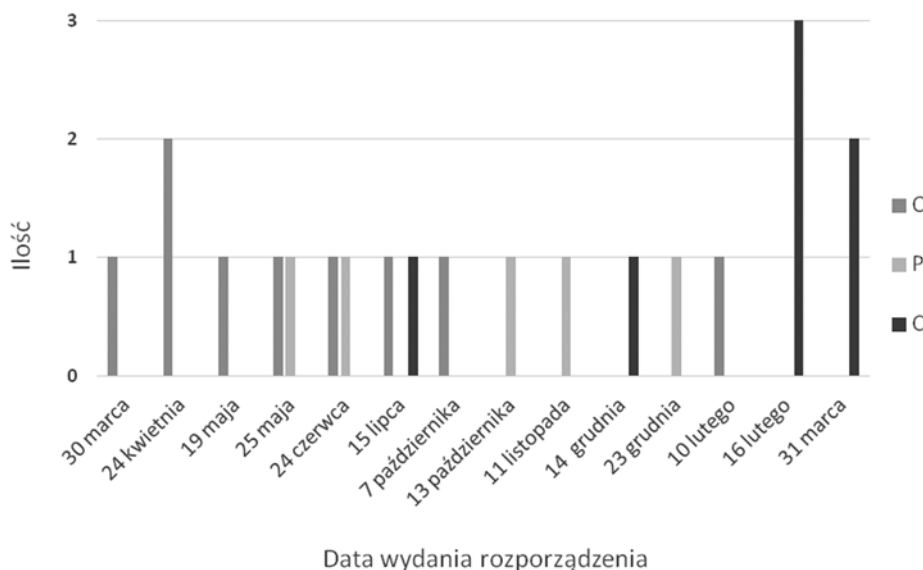
Of the 118,000 cases reported globally in 114 countries, more than 90 percent of cases are in just four countries, and two of those – China and the Republic of Korea - have significantly declining **epidemics**.

(...)

This is not just a public health **crisis**, it is a **crisis** that will touch every sector – so every sector and every individual must be involved in the fight.

4. Częstotliwość występowania terminów w tytułach

W pierwszej kolejności analizie poddano tytuły wybranych do badania aktów normatywnych. Można w nich zaobserwować zmianę wykorzystywanej terminologii z *COVID-19 outbreak* na *COVID-19 crisis*. Zmiana ta została zaobserwowana w rozporządzeniach z grudnia 2020 r. oraz z lutego 2021 r. Analizując jedynie cztery badane rozporządzenia może się wydawać, że ma się do czynienia ze zmianą tendencji w użyciu terminów powiązanych z wirusem SARS-CoV-2 w tytułach aktów normatywnych, jednak po przeanalizowaniu wszystkich 22 tytułów rozporządzeń zawierających akronim *COVID-19*, okazało się, że nie ma jednej wyraźnej zależności a terminy *outbreak*, *crisis* oraz *pandemic* używane są wymiennie (por. Wykres 1). Choć opisywane zjawiska nie mają wyraźnie zarysowanych granic, można jednak postawić pewną hipotezę dotyczącą przebiegu podziałów w użyciu terminologii. Do 15 lipca 2020 r. w publikowanych rozporządzeniach przeważał termin *outbreak*, który stopniowo ustępował miejsca terminowi *pandemic*. Ten dominował w kolejnych rozporządzeniach

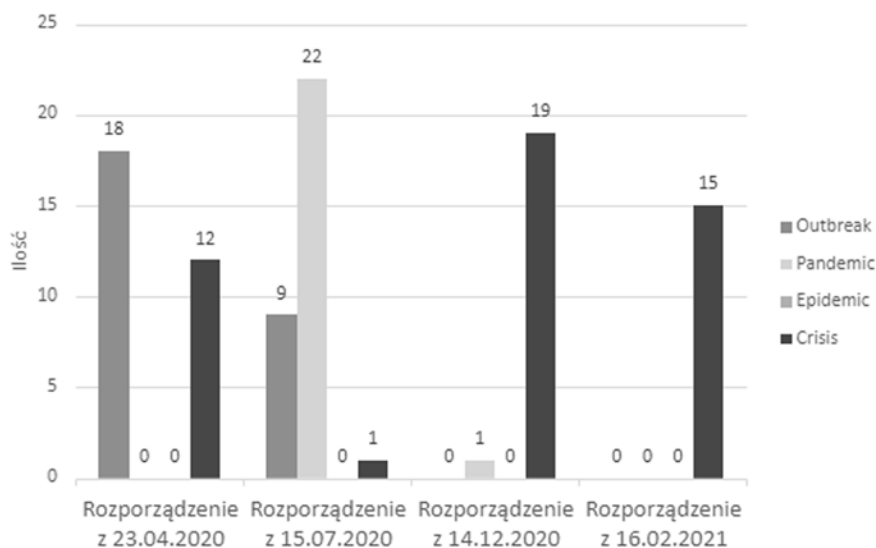
Wykres 1. Częstotliwość występowania badanych terminów w tytułach rozporządzeń

w okresie od 15 lipca do 23 grudnia 2020 r., ale jednocześnie zaczęto wprowadzać termin *crisis*. Od tego momentu aż do 31 marca 2021 r. zauważyć można wyraźną przewagę ostatniego z badanych terminów. Nie oznacza to jednak, że między wspomnianymi terminami występuje jakaś zależność (np. wyparcie terminu *outbreak* przez termin *crisis*). Jeśli chodzi o termin *pandemic*, nie zaobserwowano żadnych zależności w jego użyciu. Jego obecność odnotowano jednak w niektórych tytułach rozporządzeń (w sumie pięć wystąpień).

5. Częstotliwość występowania terminów *outbreak*, *epidemic*, *pandemic* i *crisis*

W trakcie analizy ustalono, że najczęściej pojawiającym się terminem był *crisis* – 47 powtórzeń. Terminem najrzadszym był *epidemic*, który nie pojawia się ani w tytułach, ani w treści żadnego z rozporządzeń. Co więcej, termin *outbreak*, choć początkowo często używany (18 powtórzeń w rozporządzeniu z 23 kwietnia 2020 r.), wraz z upływem czasu przestał być stosowany (por. Wykres 2).

W badanych rozporządzeniach zaobserwowano brak użycia terminu *epidemic*. Zgodnie z definicją wprowadzoną do bazy IATE, która pochodzi z *A Dictionary of Epidemiology* (red. M. Porta), termin *pandemic* wyraża aspekt międzynarodowy, czego brakuje w polu semantycznym terminu *epidemic*. Dlatego więc termin *epidemic* nie występuje w rozporządzeniach unijnych i zo-

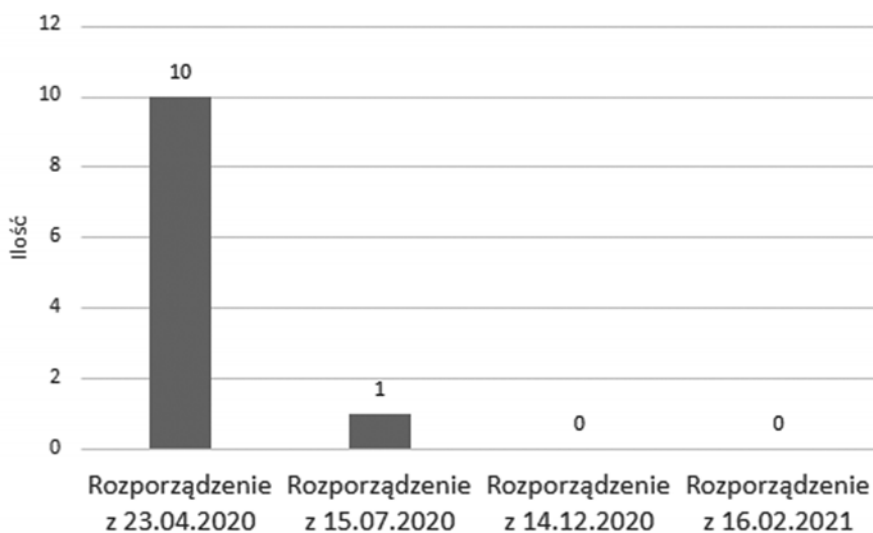
Wykres 2. Częstotliwość występowania badanych terminów w treści rozporządzeń

stał zastąpiony przez termin *pandemic*? Najprawdopodobniej ze względu na to, że wirus SARS-CoV-2 rozprzestrzenił się bardzo szybko na wiele krajów, co pozostaje w sprzeczności z definicją terminu *epidemic*. Ponadto ze względu na wspólnotowy charakter Unii Europejskiej wydaje się, że niewskazane byłoby używanie terminu *epidemic* w rozporządzeniach, których adresatami jest więcej niż jedno państwo członkowskie lub tym bardziej inne podmioty prawa unijnego. Jak wspomniano wyżej termin ten nie wyraża charakteru międzynarodowego kryzysu, jaki został wywołany przez wirus SARS-CoV-2. Nie pokrywają się zatem zakresy semantyczne terminu.

Ponadto zaobserwowano, że w rozporządzeniach z kwietnia i lipca 2020 r. występuje wyrażenie *health crisis* bez określania konkretnej jednostki chorobowej. W późniejszych aktach wyraz *health* został zamieniony na *COVID-19*. Zniknął również termin *COVID-19 outbreak* z części normatywnych badanych rozporządzeń.

6. Występowanie wyrażenia *health crisis*

Następnie przeanalizowano występowanie w badanych rozporządzeniach terminu *health crisis*. Jak widać na poniższym wykresie (Wykres 3), kolokacja ta występuje jedynie w dwóch pierwszych aktach (w rozporządzeniu z dnia 23.04.2020 r. oraz w rozporządzeniu z dnia 15.07.2020 r.). Zauważono, że w obu

Wykres 3. Częstotliwość występowania terminu *health crisis*

rozporządzeniach w bezpośrednim sąsiedztwie terminu *crisis* nie określono konkretnej jednostki chorobowej.

7. Badanie kontekstu występowania

W celu poznania przyczyny powyższego zastosowania terminologii przeprowadzono analizę otoczenia każdego z wystąpień badanych terminów, przy czym termin *epidemic* został wyłączony z tej części analizy ze względu na niewystępowanie w treści rozporządzeń.

W toku analizy ustalono, że w badanych rozporządzeniach termin *outbreak* występuje zawsze w połączeniu z terminem *COVID-19* (w postaci kolokacji *COVID-19 outbreak* lub *outbreak of COVID-19*).

Kolejny termin, *pandemic*, wykazuje większą autonomiczność i czasami występuje w treści rozporządzeń samodzielnie. W większości przypadków jednak wchodzi w kolokacje z akronimem *COVID-19*. Oprócz tego zaobserwowano, że termin *pandemic* tworzy następujące wyrażenia: *worldwide pandemic* oraz *the effects of pandemic-related measures*. Kolokacje te nie zawierają w swojej strukturze żadnego określenia jednostki chorobowej, co może być przedmiotem dalszego zbadania.

Ostatni termin, *crisis*, cechuje się dużą łączliwością. W pierwszych dwóch rozporządzeniach występuje w kolokacji *health crisis*, jednak w kolej-

nych dwóch jedynie w połączeniu *COVID-19 crisis*. Zaobserwowano również pewną zależność: *health crisis* występuje obok wyrażen *COVID-19 outbreak* i *COVID-19 pandemic*. W rozporządzeniach z 14 grudnia 2020 r. i 16 lutego 2021 r. te kolokacje już nie występują. Pojawia się za to połączenie *COVID-19 crisis*. Ponadto w badanych aktach normatywnych można odnaleźć inne kolokacje, takie jak *crisis response capacities*, *future crisis preparedness*, *the Union's crisis preparedness* oraz *rapid crisis response*.

Tabela 2. Spis kolokacji z terminami *outbreak*, *pandemic* oraz *crisis*

Termin	Kolokacja
outbreak	COVID-19 outbreak
	outbreak of COVID-19
pandemic	COVID-19 pandemic
	the effects of pandemic -related measures
	worldwide pandemic
crisis	health crisis
	COVID-19 crisis
	crisis response capacities
	future crisis preparedness
	the Union's crisis preparedness
	rapid crisis response

8. Wnioski

Na podstawie tytułów badanych rozporządzeń (Wykres 1) można zauważyć, że nastąpiła zmiana postrzegania sytuacji związanej z wirusem SARS-CoV-2 przez prawodawcze organy unijne. W chronologicznie pierwszych aktach mowa jest jedynie o wybuchu choroby (*COVID-19 outbreak* w tytułach rozporządzeń z 23 kwietnia 2020 r. i 15 lipca 2020 r.), by wraz z upływem czasu zacząć definiować to zjawisko z szerszej perspektywy, biorąc pod uwagę nie tylko rozwój i przebieg sytuacji epidemiologicznej, ale również szeroko rozumiane skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne (użycie wyrażenia *COVID-19 crisis* w tytułach rozporządzeń z 14 grudnia 2020 r. oraz 16 lutego 2021 r.).

W tytułach wszystkich 22 rozporządzeń najczęściej występuje termin *outbreak*, dziewięć razy, następnie termin *crisis*, siedem razy, a najmniej używano terminu *pandemic*, jedynie pięć razy. Termin *epidemic* nie został ani razu wykorzystany.

Ze względu na częstotliwość ich występowania, największe dysproporcje zaobserwować można między terminami *outbreak* oraz *crisis*. Rozbieżności

można zauważyć na poziomie wszystkich tytułów rozporządzeń jak i w częstotliwości pojawiania się obu terminów w treści czterech analizowanych dokumentów. W treści analizowanych rozporządzeń termin *outbreak* występuje bowiem 27 razy i to jedynie w pierwszych dwóch z czterech dokumentów. Natomiast termin *crisis* występuje aż 47 razy i przynajmniej raz w każdym z czterech rozporządzeń. Termin ten występuje prawie dwukrotnie częściej niż termin *outbreak*. Na poziomie tytułów rozporządzeń zaś termin *outbreak* występuje osiem razy, przeważnie w dokumentach opublikowanych w początkowej fazie pandemii, a termin *crisis* sześć razy i raczej w aktach prawnych opublikowanych już w 2021 roku.

Częste użycie terminu *outbreak* w tytułach rozporządzeń opublikowanych do 15 lipca 2020 r. jest uzasadnione prototypową definicją terminu (patrz np. Cambridge Dictionary: *a time when **something suddenly begins**, especially a disease or something else dangerous or unpleasant*) i logiczne jest, że wraz z rozwojem sytuacji epidemiologicznej jest on zastępowany przez termin *crisis*. W momencie badania termin *outbreak* pojawił się w tytułach rozporządzeń unijnych dziewięć razy, a termin *crisis* sześć razy (por. Wykres 1). Można jednak postawić hipotezę, że wraz z upływem czasu dysproporcja między używaniem tych dwóch terminów w tytułach rozporządzeń będzie się zmniejszać aż do wyrównania, a potem znowu zwiększać na korzyść terminu *crisis*. Warto również zaznaczyć, że nagły, niekontrolowany początek zjawiska podkreślony w prototypowej definicji terminu *outbreak* ogranicza stosowanie tego terminu. Nie należy jednak wykluczać możliwości, że nabierze on nowego znaczenia w bardziej wyspecjalizowanym kontekście, na co może wskazywać jego pojawienie się w tytule rozporządzenia z 10 lutego 2021 r. Fakt wystąpienia terminu jest bowiem sprzeczny z prototypową definicją ze względu na to, że upłynął prawie rok od uznania ówczesnej sytuacji epidemiologicznej za pandemię.

Po przeprowadzeniu analizy samej treści czterech rozporządzeń unijnych można zauważyć, że termin *crisis* jest o wiele częściej stosowaną jednostką leksykalną i pojawia się w sumie 47 razy, a termin *outbreak* jest stosowany prawie dwa razy rzadziej i występuje 27 razy. Uwagę zwraca fakt, że termin *crisis* pojawia się we wszystkich czterech bliżej analizowanych rozporządzeniach, natomiast termin *outbreak* jedynie w pierwszych dwóch (por. Wykres 2). W ostatnim rozporządzeniu, tj. z 16 lutego 2021 r., termin *crisis* jest jedynym spośród czterech analizowanych terminów, który występuje w treści dokumentu. Termin *pandemic* pojawia się w sumie 23 razy, należy jednak zaznaczyć, że aż 22 wystąpienia odnotowano tylko w jednym rozporządzeniu, tj. rozporządzeniu z 15 lipca 2020 r. Przyczyny takiego rozkładu wystąpień terminu *pandemic* można upatrywać w fakcie, że jest to termin o dużym ładunku emocjonalnym, który

może wywoływać w odbiorcy poczucie zagrożenia, a autorzy rozporządzeń nie chcieli go nadużywać, by nie doprowadzić do wybuchu tzw. epidemii strachu (Kosmalska 2020). Podobnie jak w przypadku tytułów, termin *epidemic* nie pojawia się również ani razu w treści czterech badanych rozporządzeń. Może to wynikać z bardzo wąskiej definicji terminu, która, biorąc pod uwagę dynamiczny rozwój sytuacji epidemiologicznej, szybko przestała pasować do faktycznego stanu rzeczy.

Analiza treści poszczególnych rozporządzeń wykazała, że terminy *outbreak* oraz *pandemic* tworzą kolokacje powiązane z prototypowymi definicjami tych terminów i są to: *COVID-19 outbreak*, *outbreak of COVID-19*, *COVID-19 pandemic*, *the effects of pandemic-related measures* oraz *worldwide pandemic*, przy czym kolokacje terminu *outbreak* są tak naprawdę identyczne znaczeniowo, a jedyne, co je różni, to konstrukcja leksykalna. Termin *crisis* tworzy najwięcej kolokacji spośród wszystkich badanych terminów (aż sześć kolokacji w porównaniu z dwiema kolokacjami dla terminu *outbreak* i trzema dla terminu *pandemic*). Ponadto cztery z sześciu kolokacji, czyli aż 66%, odnosi się do kwestii niepowiązanych z problematyką zdrowotną. Może to wynikać z szerszego zakresu semantycznego terminu *crisis*, ponieważ zgodnie z jego prototypową definicją, przytoczoną we wcześniejszej części artykułu, nie ma on bezpośredniego powiązania z tematyką epidemiologiczną.

Ponadto biorąc pod uwagę treść oświadczenia dyrektora generalnego WHO, w którym zalecone jest rozważne używanie terminu *pandemic*, zauważyć można, że organy ustawodawcze Unii Europejskiej nie zastosowały się do tych zaleceń. Patrząc na częstotliwość występowania omawianych terminów, jak również na daty publikacji poszczególnych rozporządzeń, wymienione organy używają terminów *outbreak*, *epidemic*, *pandemic* niezgodnie z ich definicjami. Wyjątkiem pozostaje termin *crisis*, co można zauważyć chociażby na poziomie kolokacji tego terminu.

W związku z tym, że przemówienie dyrektora generalnego WHO zostało wygłoszone przed publikacją analizowanych rozporządzeń, można stwierdzić, że występujące w nich terminy są używane niezgodnie z definicjami znajdującymi się w bazie IATE. Termin *crisis* został użyty w przemówieniu dwa razy w kolokacji *health crisis*. Użycie to jest zgodne z pierwszym badanym rozporządzeniem, w którym termin *crisis* występował tylko w kolokacji ze słowem *health*.

Wiadomo, że media oraz osoby publiczne mają duży wpływ na społeczeństwo i jego sposób postrzegania świata, a ich wypowiedzi i dobór środków językowych mogą prowadzić do zaostrzenia problemu i wybuchu „epidemii strachu” (Kosmalska 2020). W tym wypadku należałoby więc zwrócić uwagę na

fakt, że używanie terminów *outbreak*, *epidemic*, *pandemic* oraz *crisis* w unijnych rozporządzeniach jest w części przypadków niezgodne z ich definicjami podanymi przez WHO, co może wzmacniać poczucie zagrożenia w społeczeństwie.

BIBLIOGRAFIA

- Cambridge Dictionary, <https://dictionary.cambridge.org/>
- Fischer R. S.B. (2020) "What's the difference between pandemic, epidemic and outbreak?". [Access: 9.03.2020] <https://theconversation.com/whats-the-difference-between-pandemic-epidemic-and-outbreak-133048>
- Kosmalska W. (2020) „Język w czasie epidemii, epidemia w języku”. *Polonistyka. Innowacje* (12), 209-220.
- Kuligowska K. (2020) „Język w czasach zarazy. O wpływie pandemii na system leksykalny języka polskiego i rosyjskiego”. *Acta Polono-Ruthenica* (XXV/3), 109-126.
- Law J., Martin E. (red.) (2020) *Concise Medical Dictionary*, wyd. 10, Oxford: Oxford University Press.
- Makowska M. (2021) „Język i obraz wobec koronawirusa. Przyczynek do rozważań nad komunikacją medialną w czasach pandemii”. *Forum Lingwistyczne* (8), 1-14.
- Merriam Webster Dictionary, <https://www.merriam-webster.com/>
- Porta M. (red.) (2008) *A Dictionary of Epidemiology*, wyd. 6, Oxford: Oxford University Press.
- Tomaszewska A., Zawadzka-Paulektau N. (2020) "Translating pandemic: A corpus study of COVID-19 multi-word terminology in EU press releases". *Beyond Philology* (17-4), 11-44.
- World Health Organization (2020) "WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020". [Access: 11.03.2020] <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>

SUMMARY

The emergence of the SARS-CoV-2 virus and its rapid spread throughout the world led the WHO (World Health Organization) to classify the current epidemiological situation as a pandemic on March 11, 2020. This situation forced the authorities of countries around the world and international institutions to urgently introduce new terminology in many areas of language. A number of new terms closely related to the pandemic caused by the SARS-CoV-2 virus came into use in legal language. Sometimes these terms were new, and sometimes a new meaning to an already existing word was given, which increased the number of terms in the database or expanded the semantic field of the term. They were published in the EU terminology database IATE (Interactive Terminology for Europe) as a separate database in order to collect, unify and disseminate pandemic-related terminology used by EU institutions and specialised agencies. This project, which takes as its

starting point an article by Rebecca S.B. Fischer entitled *What's the difference between pandemic, epidemic and outbreak?*, aims to investigate whether in English versions of EU regulations the terms *outbreak*, *epidemic*, *pandemic* and *crisis* are used according to a specific pattern and whether their use has changed over time as the global epidemic situation has evolved. The aim of the study is also to analyze the context in which the terms *outbreak*, *epidemic*, *pandemic* and *crisis* occur as well as collocations of these terms in the studied regulations. The study was conducted using a manual analysis method on a sample of four EU regulations that came into force from March 2020 to April 2021. The results are presented in the form of graphs. Due to the small study sample, no clear trends were noted, although some hypotheses can be formulated about the frequency of the studied terms.

Key words: *outbreak, pandemic, crisis, epidemic, pandemic, regulation (EU), COVID-19, IATE*

Gabriela Karpowicz, studentka V roku lingwistyki stosowanej na specjalizacji przekład i technologie tłumaczeniowe na Wydziale Lingwistyki Stosowanej UW. Jej zainteresowania naukowe obejmują kwestie dotyczące tłumaczeń unijnych, jak i onomatopei w językach francuskim, polskim i japońskim oraz problematykę ich przekładu. Autorka tłumaczeń w zbiorze „Wybrane opowiadania” Hoshiego Shin’ichi. Członkini Studenckiego Koła Naukowego Juryslingwistyki.

Natalia Kocon, studentka III roku lingwistyki stosowanej na Wydziale Lingwistyki Stosowanej UW oraz III roku Wydziału Prawa i Administracji UW, kierunku Prawo. Obecnie dokształca się również na rocznym kursie Szkoły Prawa Niemieckiego prowadzonej przez WPiA UW. Włada językiem angielskim, niemieckim i szwedzkim. Jej zainteresowania obejmują zagadnienia dotyczące przekładu prawnego oraz analizy dyskursu politycznego. Członkini Studenckiego Koła Naukowego Juryslingwistyki.

Matylda Staszak, studentka V roku lingwistyki stosowanej (język francuski i angielski) na specjalizacji przekład i technologie tłumaczeniowe na Wydziale Lingwistyki Stosowanej UW oraz II roku stosunków międzynarodowych na Wydziale Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych UW. Jej zainteresowania naukowe obejmują kwestie dotyczące tłumaczeń unijnych oraz zagadnień z zakresu analizy dyskursu. Członkini Studenckiego Koła Naukowego Juryslingwistyki.